Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2026–2027

29 214 Subsidiebeleid VWS

Nr. 118

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 september 2026

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft enkele vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport over de brief van 17 augustus 2026 inzake de wijziging en verlenging van de subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan 2027–2032 (Kamerstuk 29 214, nr. 115).
De vragen en opmerkingen zijn op 7 september aan de Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport voorgelegd. Bij brief van 21 september 2026 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Heller

kst-29214-118
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Inhoudsopgave

I.	**Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**	**2**
	Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	**2**
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	**2**
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie	**2**
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie	**4**
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	**5**
	Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie	**5**
II.	**Reactie van de Minister**	**5**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van de brief van de Minister met onderliggende stukken over de Wijziging en verlenging van de subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan 2027–2032. Momenteel hebben deze leden hier geen vragen of opmerkingen over.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit en de bijbehorende brief. Zij hebben geen verdere vragen of opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de wijziging en verlenging van de subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend of varend bestaan. Zij hebben nog enkele vragen over de uitwerking.

De leden van de PRO-fractie vragen of de verwachte ontwikkeling van het aantal kinderen per internaatlocatie voor ieder jaar van 2027 tot en met 2031 met de Kamer gedeeld kan worden. Welke aannames liggen aan deze prognose ten grondslag en hoe groot is de onzekerheidsmarge? Kan daarnaast per locatie inzichtelijk gemaakt worden wat het nieuwe financieringsmodel naar verwachting betekent voor de subsidie in 2027, afgezet tegen 2026? Welke locaties gaan erop voor- of achteruit en met welke bedragen? Kan tevens aangegeven worden of beide exploitanten met de voorgestelde bedragen een sluitende meerjarenbegroting kunnen opstellen?

De leden van de PRO-fractie begrijpen de wens om vaste kosten beter te erkennen, maar vragen waarom precies 11 procent van de totale subsidie als vaste component is aangemerkt. In hoeverre doet dit historische percentage recht aan de werkelijke, actuele vaste kosten, waaronder huisvesting, onderhoud, energie, verzekeringen en beveiliging? Is een stresstest uitgevoerd voor verschillende krimpscenario's en onverwachte kostenstijgingen? Zo ja, wat waren de uitkomsten hiervan? Zo nee, waarom niet? Hoe wordt voorkomen dat de variabele bijdrage van 35.000 euro per kind in de praktijk onvoldoende is om de benodigde personele bezetting en begeleiding te bekostigen?

De leden van de PRO-fractie vragen voorts hoe de wegingsfactor van 1,75 voor locaties met minder dan twintig kinderen is bepaald. Welke alternatieven zijn doorgerekend en waarom biedt juist deze factor volgens de Minister een solide financiële basis? Klopt het dat de verdeling mede zo is vormgegeven dat de subsidie tussen de twee bestaande exploitanten ongeveer gelijk blijft aan de huidige verdeling? Hoe verhoudt dit doel zich tot het uitgangspunt dat de financiering moet aansluiten bij de daadwerkelijke kosten en ondersteuningsbehoeften per locatie?

De leden van de PRO-fractie hebben zorgen over de nieuwe ondergrens van zes kinderen per locatie. In de toelichting wordt deze grens gepresenteerd als een doelmatigheidsnorm, terwijl uit de evaluatie niet blijkt dat het getal zes uit een inhoudelijke analyse volgt. Kan nader onderbouwd worden waarom een locatie met vijf kinderen per definitie niet doelmatig genoeg zou zijn en een locatie met zes kinderen wel? Is daarbij gekeken naar regionale spreiding, reisafstanden, denominatie, de aansluiting op scholen met specifieke expertise en de gevolgen voor broertjes en zusjes? Welke kinderrechtentoets of belangenafweging op grond van artikel 3 van het VN-Kinderrechtenverdrag is bij deze keuze gemaakt? Kan per bestaande locatie aangegeven worden hoe dicht deze bij de grens van zes kinderen zit en welke locaties naar verwachting tijdens de looptijd van de regeling onder die grens kunnen komen? Hoeveel kinderen zouden in elk van die scenario's moeten verhuizen en hoe groot worden hun reisafstanden naar ouders en school? Hoe wordt voorkomen dat onzekerheid over het voortbestaan van een kleine locatie ertoe leidt dat ouders hun kind daar niet meer inschrijven, waardoor een zichzelf versterkende neerwaartse spiraal ontstaat? Is overwogen om te werken met een meerjarige gemiddelde bezetting in plaats van één peildatum, of om gemotiveerd maatwerk mogelijk te maken wanneer het belang van kinderen of de regionale bereikbaarheid daarom vraagt? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PRO-fractie vragen tevens waarom de overgangsperiode voor een locatie met drie tot vijf kinderen maximaal twee opeenvolgende subsidiejaren bedraagt. Wat gebeurt er wanneer na die periode geen reëel, passend alternatief beschikbaar is? Wie beoordeelt of een alternatief passend is en aan welke criteria wordt dit getoetst? Is de Minister eventueel bereid om vast te leggen dat een locatie niet sluit voordat voor ieder betrokken kind een duurzaam en passend alternatief is gevonden, waarbij continuïteit van onderwijs, sociale relaties, begeleiding en contact met de ouders zwaarwegend worden meegewogen?

De leden van de PRO-fractie constateren dat een exploitant voor een kleine locatie aannemelijk moet maken dat de activiteiten binnen de exploitatiebegroting kunnen worden uitgevoerd. Hoe wordt voorkomen dat deze voorwaarde leidt tot bezuinigingen op personeel, begeleiding of onderhoud om de begroting sluitend te krijgen? Welke minimale kwaliteitseisen en personele normen gelden en wie houdt daarop toezicht? De toelichting noemt onder meer circa 35 vierkante meter binnenruimte per kind, voldoende fte per kind en doorlopend goed onderhoud. Waarom zijn deze uitgangspunten niet als concrete, toetsbare normen in de regeling vastgelegd? Hoe wordt beoordeeld of de veiligheid en kwaliteit daadwerkelijk op orde zijn?
De leden van de PRO-fractie lezen in de evaluatie dat personeelskrapte, vergrijzing en zwaardere ondersteuningsvragen de continuïteit en kwaliteit van de begeleiding onder druk kunnen zetten. Tegelijkertijd vielen pedagogische kwaliteit, individuele leerprestaties en de ontwikkeling en het welzijn van kinderen buiten de reikwijdte van de evaluatie. Op welke informatie baseert de Minister dan de conclusie dat de voorgestelde financiering toereikend is om goede begeleiding te blijven

bieden? Is de Minister bereid de pedagogische kwaliteit, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de ervaringen van kinderen structureel te laten volgen, zonder de internaten met onnodige administratieve lasten op te zadelen? Hoe wordt de toegang tot passende jeugdhulp georganiseerd wanneer kinderen extra ondersteuning nodig hebben en hoe wordt voorkomen dat verschillen tussen gemeenten tot ongelijke hulp leiden?

De leden van de PRO-fractie vinden dat kinderen niet alleen onderwerp van beleid moeten zijn, maar ook zelf moeten kunnen meepraten over beleid dat hun dagelijks leven raakt. Zijn kinderen en jongeren die in een internaat verblijven rechtstreeks betrokken bij de evaluatie en bij de vormgeving van deze wijzigingsregeling? Zo ja, op welke wijze, hoeveel kinderen zijn gehoord en wat is met hun inbreng gedaan? Zo nee, waarom niet? Is de Minister bereid bij de uitvoering en eerstvolgende evaluatie een structurele en leeftijdsadequate vorm van kinder- en jongerenparticipatie te organiseren, naast de betrokkenheid van ouders, scholen en exploitanten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de voorgenomen wijziging en verlenging van de Subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan. Deze leden zijn positief over de verlenging van de regeling tot 1 januari 2032. De internaten vervullen een belangrijke functie voor kinderen van ouders met een trekkend of varend bestaan. Uit de evaluatie blijkt bovendien dat zij kinderen een veilige en stabiele leefomgeving bieden en bijdragen aan continuïteit in het onderwijs en de sociale omgeving.

De leden van de PVV-fractie hebben echter grote zorgen over de introductie van een minimum van zes kinderen per internaat-locatie om structureel voor subsidie in aanmerking te komen.

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister allereerst waarop de keuze voor precies zes kinderen is gebaseerd. Zij vragen welke concrete financiële of bedrijfsmatige berekening hieraan ten grondslag ligt. Ook vragen zij de Minister waarom een locatie met zes kinderen wel als doelmatig wordt beschouwd en een locatie met vijf kinderen uiteindelijk niet. Deze leden vragen de Minister of per locatie is onderzocht wat de daadwerkelijke minimale exploitatiekosten zijn.

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister inzichtelijk te maken hoeveel van de huidige acht internaat-locaties op dit moment rond of onder deze grens van een minimum van zes kinderen zitten. Zij vragen de Minister welke locaties volgens de huidige prognoses in de periode 2027–2032 het risico lopen onder de grens van zes kinderen te komen.

De leden van de PVV-fractie wijzen erop dat de Minister zelf benadrukt hoe belangrijk stabiliteit, onderwijscontinuïteit en de sociale omgeving voor deze kinderen zijn. Zij vragen de Minister hoe wordt voorkomen dat een kind vanwege een administratieve bezettingsgrens zijn vertrouwde internaat, school en sociale omgeving moet verlaten. Ook vragen zij of voorafgaand aan het vaststellen van de grens van zes kinderen is onderzocht welke gevolgen eventuele sluiting van locaties heeft voor de regionale en landelijke spreiding van internaten. Zo ja, kan de Minister deze analyse met de Kamer delen? Ook vragen zij welke maximale reisafstand de Minister nog redelijk acht voor kinderen en hun ouders.

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister te garanderen dat ook kinderen van kermisexploitanten en circusartiesten, die terecht binnen de doelgroep van de regeling blijven vallen, daadwerkelijk toegang houden tot een redelijk bereikbaar internaat wanneer kleinere locaties zouden verdwijnen.

De leden van de PVV-fractie begrijpen dat doelmatig met publieke middelen moet worden omgegaan, maar vinden dat financiële doelmatigheid niet automatisch zwaarder mag wegen dan continuïteit, bereikbaarheid en het belang van het kind.
Zij vragen daarom waarom is gekozen voor een harde overgangstermijn van maximaal twee aansluitende subsidiejaren voor locaties met drie tot vijf kinderen. Ook vragen zij waarom de Minister geen mogelijkheid krijgt om ook daarna gemotiveerd subsidie te blijven verstrekken wanneer behoud van een locatie vanwege de geografische ligging, regionale spreiding of bijzondere omstandigheden noodzakelijk is.

De leden van de PVV-fractie vragen welke ontwikkeling de Minister tot 2032 verwacht in het totale aantal kinderen dat gebruikmaakt van de internaten. Zij vragen de Minister of is onderzocht of de zes-kinderenregel bij een verder dalend aantal kinderen kan leiden tot een domino-effect waarbij achtereenvolgens meerdere kleinere locaties verdwijnen en uiteindelijk slechts enkele grotere internaten overblijven.

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister daarom nadrukkelijk of zij bereid is de regeling zodanig aan te passen dat bereikbaarheid, regionale spreiding, continuïteit en het belang van het kind doorslaggevend kunnen zijn bij de beslissing om een kleine locatie ook bij minder dan zes kinderen te blijven subsidiëren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Wijziging en verlenging van de subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan 2027–2032. Het betreft een belangrijke regeling, die internaten in staat stelt schippers-, circus- en kermiskinderen huisvesting, verzorging en opvoeding te bieden. Deze leden zijn blij dat gehoor is gegeven aan de wens om tot een stabieler financieringsmodel te komen. Deze leden hebben nog een enkele vraag. Eerder hebben deze leden gevraagd naar de mogelijkheid van meerjarige subsidietoekenning, ook gezien de behoefte aan voorspelbaarheid. Klopt het dat dit geen onderdeel is van de wijziging van de subsidieregeling en zo ja, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben de Wijziging en verlenging van de subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan 2027–2032 met instemming gelezen. Zij zijn verheugd dat de regeling blijft bestaan en waarderen de inzet van de Minister om de regeling ook open te houden voor kinderen van kermis- en circusfamilies. Deze leden hebben vooralsnog verder dus geen vragen of opmerkingen.

II. Reactie van de Minister

PRO

De leden van de PRO-fractie vragen of de verwachte ontwikkeling van het aantal kinderen per internaatlocatie voor ieder jaar van 2027 tot en met 2031 met de Kamer gedeeld kan worden. Welke aannames liggen aan

deze prognose ten grondslag en hoe groot is de onzekerheidsmarge? Kan daarnaast per locatie inzichtelijk gemaakt worden wat het nieuwe financieringsmodel naar verwachting betekent voor de subsidie in 2027, afgezet tegen 2026? Welke locaties gaan erop voor- of achteruit en met welke bedragen? Kan tevens aangegeven worden of beide exploitanten met de voorgestelde bedragen een sluitende meerjarenbegroting kunnen opstellen?

De leden van de PRO-fractie begrijpen de wens om vaste kosten beter te erkennen, maar vragen waarom precies 11 procent van de totale subsidie als vaste component is aangemerkt. In hoeverre doet dit historische percentage recht aan de werkelijke, actuele vaste kosten, waaronder huisvesting, onderhoud, energie, verzekeringen en beveiliging? Is een stresstest uitgevoerd voor verschillende krimpscenario's en onverwachte kostenstijgingen? Zo ja, wat waren de uitkomsten hiervan? Zo nee, waarom niet? Hoe wordt voorkomen dat de variabele bijdrage van 35.000 euro per kind in de praktijk onvoldoende is om de benodigde personele bezetting en begeleiding te bekostigen?

De leden van de PRO-fractie vragen voorts hoe de wegingsfactor van 1,75 voor locaties met minder dan twintig kinderen is bepaald. Welke alternatieven zijn doorgerekend en waarom biedt juist deze factor volgens de Minister een solide financiële basis? Klopt het dat de verdeling mede zo is vormgegeven dat de subsidie tussen de twee bestaande exploitanten ongeveer gelijk blijft aan de huidige verdeling? Hoe verhoudt dit doel zich tot het uitgangspunt dat de financiering moet aansluiten bij de daadwerkelijke kosten en ondersteuningsbehoeften per locatie?

1. Prognose kindaantallen en impact financieringsmodel

Sinds 2000 is het aantal schipperskinderen gedaald van 1.600 naar 399 (2026; incl. pleeggezinnen). De twee schippersinternaten hebben in 2026 in totaal acht internaten (locaties) voor het huisvesten, verzorgen en opvoeden van kinderen. Op basis van de actuele inzichten van de internaten (o.a. huidige kinderen in de internaten; de verwachte instroom van broertjes en zusjes; nieuwe kinderen gebaseerd op de afgelopen jaren) is de verwachting dat de daling van het totaal aantal kinderen op de internaten doorzet naar circa 335 in schooljaar 2030/2031. De prognose laat verder zien dat er in deze periode geen locatie onder het aantal van zes kinderen zakt. Dit is uiteraard aan onzekerheden onderhevig. Zo kan op voorhand bijvoorbeeld niet voorspeld worden in hoeverre er sprake gaat zijn van gezinsuitbreiding bij schippers, in hoeverre er schippers zijn die toch voor een leven aan wal gaan kiezen of andere onvoorziene factoren.

Het belangrijkste uitgangspunt voor de nieuwe regeling is geweest om de subsidie financieel meer toekomstbestendig te maken, met daarbij oog voor de verwachting dat de daling van het aantal kinderen op de schippersinternaten de komende jaren doorzet. Dit sluit aan op het belangrijkste advies uit de beleidsevaluatie van de huidige regeling, namelijk om de vormgeving van de financiering te herzien, juist vanwege het dalend kinderaantal en de kwetsbaarheid hiervan voor de inkomsten van de internaten.

Vanuit dit uitgangspunt zijn verschillende varianten voor een nieuwe regeling onderzocht. Hierbij zijn de huidige subsidieontvangsten van de internaten als uitgangspunt genomen. De jaarlijkse begrotingen zijn immers tot nu toe (voldoende) sluitend en uit de beleidsevaluatie volgt dat de bestaande regeling effectief en doelmatig is. Om deze reden was de wens om grote veranderingen in de subsidieontvangsten van de

internaten te voorkomen en tegelijkertijd wel voor de toekomst te borgen dat de regeling meer toekomstbestendig is. Daarom is de financieringssystematiek aangepast, zodat bij het afnemen van het kindaantal de subsidieontvangsten van het internaat meer zouden aansluiten bij de lasten van het internaat. De herziene regeling is op basis van deze uitgangspunten ingericht en voldoet daarmee ook aan de behoefte van de internaten om een meer toekomstbestendige regeling te creëren.

Bij het herinrichten van het financieringsmodel is gekeken naar verschillende varianten en is rekening gehouden met o.a. de volgende parameters: het aantal kinderen, de ouderbijdragen, een vast bedrag voor huisvestingskosten, een normbedrag voor variabele kosten en het aantal locaties van de internaten. Zo is bijvoorbeeld ook gekeken naar financiering van de vaste kosten via één vast bedrag voor elke locatie (ongeacht de omvang van de locatie en het te huisvesting) of gekeken naar een variant waarbij vaste kosten per locatie worden toegekend. Daarvoor is niet gekozen omdat beide varianten zouden leiden tot een grote herverdeling van de subsidie tussen de exploitanten. De subsidie wordt op aanbiedersniveau verleend en niet per internaat (locatie). Daarnaast speelt mee dat er per 2027 een deel van het variabele bedrag per kind omgezet wordt naar een vast bedrag per exploitant. Op aanbiederniveau valt de subsidie bij gelijkblijvende kindaantallen door indexatie in 2027 iets hoger uit dan in 2026. Bovendien zal door het nieuwe financieringsmodel de subsidie bij krimp van het aantal kinderen minder sterk dalen dan onder de huidige regeling het geval zou zijn.

2. Vaste component en variabele bijdrage per kind

Het percentage van 11% voor vaste kosten is gebaseerd op twee onafhankelijke onderzoeken. Ten eerste het KPMG-onderzoek (2023) naar de normbedragen van de subsidieregeling[1]. Het percentage van 11% voor huisvestingskosten dat daarin is berekend betreft een gemiddelde van de kosten van beide exploitanten. Onder de huisvestingskosten vallen de kosten voor de huur, afschrijving, erfpacht, onroerendzaakbelasting, service en onderhoud van de panden. Daarnaast ook de kosten van energie, onderhoud en afschrijving installaties en inventaris, schoonmaak en beveiliging welke nodig zijn voor de huisvesting. Ten tweede is gekeken naar de evaluatie van Improven (2026)[2]. Deze toont dat in 2024 de huisvestingskosten van de internaten € 1,5 mln. zijn. Dit komt overeen met ongeveer 11% van de totale subsidie. De nieuwe subsidieregeling stelt de basis voor vaste kosten vast op grond van deze gegevens. Aangezien deze kosten naar verwachting onveranderd blijven en de verantwoording dit bevestigt, is geen stresstest uitgevoerd. Mocht dit bedrag in de toekomst aanzienlijk wijzigen, dan kan de regeling hierop worden aangepast.

De variabele bijdrage van € 35.000 per kind is gebaseerd op het uitgangspunt om zo dicht mogelijk bij de huidige subsidieontvangsten van de internaten te blijven, gegeven dat er op dit moment sprake is van voldoende sluitende begrotingen. Met de twee exploitanten is uitgebreid besproken hoe de nieuwe regeling uitwerkt op basis van hun bedrijfsvoering en hun eigen prognoses van de kindaantallen de komende vijf jaar. De exploitanten delen de analyse dat met het voorliggende voorstel

[1] KPMG (2023), Onderzoek normbedragen Subsidieregeling opvang kinderen van ouders met trekkend/varend bestaan, van: Onderzoek normbedragen Subsidieregeling opvang kinderen van ouders met trekkend/varend bestaan | Rijksoverheid.nl

[2] Improven (2026), Evaluatie subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varen bestaan, van: Evaluatie subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan | Rijksoverheid.nl

zij minder kwetsbaar zijn bij een dalende instroom van het aantal kinderen, specifiek ook door het vaste basisbedrag.

3. Wegingsfactor

Bij de verdeling van het vaste bedrag voor huisvesting wordt een weging van 1,75 toegepast voor de kleine internaatlocaties met minder dan 20 kinderen, zodat deze extra ondersteund worden. Zonder deze wegingsfactor zou de subsidieverdeling tussen de twee stichtingen, die in de huidige regeling aanspraak maken op de subsidie, te veel verschuiven. Daarbij wegen vaste kosten bij een laag kindaantal op een internaat («kleine locatie») relatief zwaarder. Om dit schaaleffect te mitigeren is gekozen voor een specifieke compensatiefactor van 1,75. Er is een aantal factoren doorgerekend om te kijken wat de effecten daarvan op de verdeling van de subsidie tussen de exploitanten is, zoals een andere factor of een vaste opslag voor een kleine locatie. Met de factor 1,75 blijft de subsidieverdeling tussen de twee bestaande exploitanten nabij de huidige verdeling. Met de introductie van deze wegingsfactor wordt daarnaast bijgedragen aan de doelstelling van de herziene regeling; de wegingsfactor maakt dat relatief kleine internaten relatief meer aanspraak maken op de beschikbare vaste kosten vergoeding. Bij een gelijkblijvend aantal kinderen zullen de internaten op basis van de nieuwe regeling een vergelijkbare hoeveelheid subsidie ontvangen als bij de huidige regeling.

De leden van de PRO-fractie hebben zorgen over de nieuwe ondergrens van zes kinderen per locatie. In de toelichting wordt deze grens gepresenteerd als een doelmatigheidsnorm, terwijl uit de evaluatie niet blijkt dat het getal zes uit een inhoudelijke analyse volgt. Kan nader onderbouwd worden waarom een locatie met vijf kinderen per definitie niet doelmatig genoeg zou zijn en een locatie met zes kinderen wel? Is daarbij gekeken naar regionale spreiding, reisafstanden, denominatie, de aansluiting op scholen met specifieke expertise en de gevolgen voor broertjes en zusjes? Welke kinderrechtentoets of belangenafweging op grond van artikel 3 van het VN-Kinderrechtenverdrag is bij deze keuze gemaakt? Kan per bestaande locatie aangegeven worden hoe dicht deze bij de grens van zes kinderen zit en welke locaties naar verwachting tijdens de looptijd van de regeling onder die grens kunnen komen? Hoeveel kinderen zouden in elk van die scenario's moeten verhuizen en hoe groot worden hun reisafstanden naar ouders en school? Hoe wordt voorkomen dat onzekerheid over het voortbestaan van een kleine locatie ertoe leidt dat ouders hun kind daar niet meer inschrijven, waardoor een zichzelf versterkende neerwaartse spiraal ontstaat? Is overwogen om te werken met een meerjarige gemiddelde bezetting in plaats van één peildatum, of om gemotiveerd maatwerk mogelijk te maken wanneer het belang van kinderen of de regionale bereikbaarheid daarom vraagt? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PRO-fractie vragen tevens waarom de overgangsperiode voor een locatie met drie tot zes kinderen maximaal twee opeenvolgende subsidiejaren bedraagt. Wat gebeurt er wanneer na die periode geen reëel, passend alternatief beschikbaar is? Wie beoordeelt of een alternatief passend is en aan welke criteria wordt dit getoetst? Is de Minister eventueel bereid om vast te leggen dat een locatie niet sluit voordat voor ieder betrokken kind een duurzaam en passend alternatief is gevonden, waarbij continuïteit van onderwijs, sociale relaties, begeleiding en contact met de ouders zwaarwegend worden meegewogen?

De keuze voor een ondergrens van zes kinderen per internaat (locatie) is gebaseerd op verschillende afwegingen. Het betreft zowel de mogelijkheid om de internaten efficiënt, toekomstbestendig en op een

verantwoorde manier te runnen als een doelmatige inzet van publieke middelen. Op basis van de subsidieregeling is het aan de exploitanten zelf om te bepalen hoe de huisvesting, verzorging en opvoeding van kinderen op de schippersinternaten vorm te geven.

Zoals eerder aangegeven in kamerbrief van 26 oktober 2023[3] kan het voorkomen dat een kleine locatie moet sluiten als het aantal kinderen dusdanig laag is dat de locatie bedrijfseconomisch niet meer rendabel is. Vanuit een doelmatige inzet van publieke middelen vind ik het dan ook niet wenselijk om een locatie structureel overeind te blijven houden. Ik realiseer me uiteraard wel dat dit gevolgen heeft voor onder andere de ouders en kinderen die nog gebruik maken van het internaat. Daarom vind ik het belangrijk dat wanneer een internaat moet sluiten gezinnen meer tijd krijgen om een alternatieve locatie of andere passende oplossing te vinden. Met een overgangsperiode van twee jaar beoog ik te voorkomen dat een internaat binnen een jaar moet sluiten en krijgen ouders gelegenheid tijdig een andere oplossing te vinden. Hiermee vind ik het niet nodig om vast te leggen dat een locatie niet sluit voordat een passend alternatief gevonden is voor ieder kind.

U merkt terecht op dat het risico bestaat dat het vastleggen van het kinderaantal een effect kan hebben op nieuwe aanmeldingen bij kleine locaties, tegelijkertijd is het ook zo dat de verduidelijking in de regeling juist onzekerheid bij ouders wegneemt (men krijgt meer tijd om een passende oplossing te vinden mocht de situatie zich voordoen). De regeling kan hiermee juist een tegengesteld effect hebben.

Zoals het jaarverslag 2025 van Meander toont zijn de locaties «Het Kompas Lemmer» en «Sint Nicolaas Nijmegen» momenteel de kleinste internaten. Overigens voldoen op dit moment alle bestaande locaties aan de ondergrens van zes kinderen en wordt op basis van de prognoses voor de komende jaren ook niet verwacht dat locaties onder deze grens zullen komen binnen de werkingsduur van deze subsidieregeling.

De schippersinternaten zijn overigens zelf bevoegd om te bepalen wanneer zij het openhouden van een locatie niet meer haalbaar vinden. Als een locatie toch sluit, is het aan de ouder om te beoordelen of een alternatief passend is of dat er een andere opvang wordt geregeld.

De leden van de PRO-fractie constateren dat een exploitant voor een kleine locatie aannemelijk moet maken dat de activiteiten binnen de exploitatiebegroting kunnen worden uitgevoerd. Hoe wordt voorkomen dat deze voorwaarde leidt tot bezuinigingen op personeel, begeleiding of onderhoud om de begroting sluitend te krijgen? Welke minimale kwaliteitseisen en personele normen gelden en wie houdt daarop toezicht? De toelichting noemt onder meer circa 35 vierkante meter binnenruimte per kind, voldoende fte per kind en doorlopend goed onderhoud. Waarom zijn deze uitgangspunten niet als concrete, toetsbare normen in de regeling vastgelegd? Hoe wordt beoordeeld of de veiligheid en kwaliteit daadwerkelijk op orde zijn?

Het is de verantwoordelijkheid van de exploitanten zelf om, met de middelen die beschikbaar gesteld worden vanuit de subsidieregeling, op passende wijze invulling te geven aan de doelen van de regeling. Het garanderen van de veiligheid van de kinderen op een internaat is een onderdeel van de eisen die aan een exploitant worden gesteld alvorens subsidie wordt verstrekt. De exploitant wordt gevraagd in haar huisvestingskeuzes aandacht te hebben voor de veiligheid (beperken veiligheids-

[3] Kamerstukken II 2022/23, 36 410 A, nr. 12

risico's kinderen), capaciteit (voldoende fte per kind) en kwaliteit van de huisvesting van de kinderen. Leidraden voor de kwaliteit van de huisvesting op een internaat zijn de binnenruimte en de mate waarin onderhoud wordt gepleegd. Zo moet de binnenruimte circa 35m^2 per kind bedragen en moet aandacht bestaan voor een bijpassende capaciteit van de gehele locatie (gebouw en grond).

Het toezicht op de kwaliteit en veiligheid is belegd bij de Inspectie Jeugdzorg (IGJ), bedoeld in artikel 9.1 van de Jeugdwet. Eventuele gebreken die uit dit toezicht volgen zullen betrokken worden bij de gesprekken tussen subsidiegever en subsidienemer. De internaten betrekken ouders bij de beoordeling van kwaliteit en veiligheid middels inspraak, bijvoorbeeld via oudercommissies of ouderraden of jongerenraden die meepraten, meedenken of adviseren over het beleid.

De leden van de PRO-fractie lezen in de evaluatie dat personeelskrapte, vergrijzing en zwaardere ondersteuningsvragen de continuïteit en kwaliteit van de begeleiding onder druk kunnen zetten. Tegelijkertijd vielen pedagogische kwaliteit, individuele leerprestaties en de ontwikkeling en het welzijn van kinderen buiten de reikwijdte van de evaluatie. Op welke informatie baseert de Minister dan de conclusie dat de voorgestelde financiering toereikend is om goede begeleiding te blijven bieden? Is de Minister bereid de pedagogische kwaliteit, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de ervaringen van kinderen structureel te laten volgen, zonder de internaten met onnodige administratieve lasten op te zadelen? Hoe wordt de toegang tot passende jeugdhulp georganiseerd wanneer kinderen extra ondersteuning nodig hebben en hoe wordt voorkomen dat verschillen tussen gemeenten tot ongelijke hulp leiden?

De beleidsevaluatie door Improven heeft zich inderdaad gericht op de doelmatigheid en effectiviteit van de regeling en niet op de pedagogische kwaliteit van de opvang. Dit valt immers buiten de doelen van de subsidieregeling. Tegelijkertijd wordt in de evaluatie wel vermeld dat internaten een veilige en stabiele leefomgeving bieden waarin (schippers-)kinderen rust en structuur vinden. Ouders waarderen de nabijheid van scholen, de continuïteit in onderwijs en de sociale omgeving van internaten. Verder geeft Improven aan dat formele instrumenten zoals jaarverslagen, IGJ-rapporten en oudertevredenheidsonderzoeken de basis vormen voor structurele kwaliteitsmonitoring.

De kinderen op een schippersinternaat verblijven daar vanwege het trekkende bestaan van hun ouders, niet vanwege een specifieke zorg- of ondersteuningsbehoefte. Hoewel het mogelijk is dat individuele kinderen wel extra ondersteuning nodig hebben, valt dat buiten de reikwijdte van de subsidieregeling. Voor kinderen die een specifieke zorgbehoefte hebben, kan een beroep worden gedaan op zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet bij de betreffende gemeente.

Ik zie dan ook geen aanleiding om structureel monitoring uit te voeren naar pedagogische kwaliteit, sociaal-emotionele ontwikkeling of ervaringen van kinderen. Het toezicht op de kwaliteit en veiligheid is belegd bij de Inspectie Jeugdzorg (IGJ), bedoeld in artikel 9.1 van de Jeugdwet.

De leden van de PRO-fractie vinden dat kinderen niet alleen onderwerp van beleid moeten zijn, maar ook zelf moeten kunnen meepraten over beleid dat hun dagelijks leven raakt. Zijn kinderen en jongeren die in een internaat verblijven rechtstreeks betrokken bij de evaluatie en bij de vormgeving van deze wijzigingsregeling? Zo ja, op welke wijze, hoeveel kinderen zijn gehoord en wat is met hun inbreng gedaan? Zo nee, waarom

niet? Is de Minister bereid bij de uitvoering en eerstvolgende evaluatie een structurele en leeftijdsadequate vorm van kinder- en jongerenparticipatie te organiseren, naast de betrokkenheid van ouders, scholen en exploitanten?

Bij het opstellen van deze regeling is het Landelijk Oudercontact Voor de Trekkende beroepsbevolking (LOVT) betrokken, als vertegenwoordiging van de ouders en hun kinderen. Ook de stichtingen die de internaten runnen, hebben meegedacht. De regeling richt zich op de financiering van de internaten. Daarom acht ik het niet noodzakelijk om een aparte evaluatie in de vorm van kinder- en jongerenparticipatie te organiseren bij de eerstvolgende evaluatie. Op de vraag hoe kinderen bij het beleid van de internaten worden betrokken wordt door de exploitanten aangegeven dat er actieve jongerenraden en ouderraden zijn en/of ouderbetrokkenheidsonderzoeken worden uitgevoerd, en/of er workshops worden georganiseerd om van de kinderen, jongeren, ouders en collega's input te krijgen voor het beleid en/of er met vertrekkende jongeren exitgesprekken gehouden worden om op te halen wat de leerpunten zijn.

PVV

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister allereerst waarop de keuze voor precies zes kinderen is gebaseerd. Zij vragen welke concrete financiële of bedrijfsmatige berekening hieraan ten grondslag ligt. Ook vragen zij de Minister waarom een locatie met zes kinderen wel als doelmatig wordt beschouwd en een locatie met vijf kinderen uiteindelijk niet. Deze leden vragen de Minister of per locatie is onderzocht wat de daadwerkelijke minimale exploitatiekosten zijn.

De keuze voor een ondergrens van zes kinderen per internaat (locatie) is gebaseerd op verschillende afwegingen. Het betreft zowel de mogelijkheid om de internaten efficiënt, toekomstbestendig en op een verantwoorde manier te runnen als een doelmatige inzet van publieke middelen. Zoals eerder aangegeven in de Kamerbrief van 26 oktober 2023[4] kan het voorkomen dat een kleine locatie moet sluiten als het aantal kinderen dusdanig laag is dat de locatie bedrijfseconomisch niet meer rendabel is. Vanuit een doelmatige inzet van publieke middelen vind ik het niet wenselijk om een locatie dan structureel overeind te blijven houden. Ik realiseer me uiteraard wel dat dit gevolgen heeft voor onder andere de ouders en kinderen die nog gebruik maken van het internaat. Daarom vind ik het wel belangrijk dat wanneer een internaat moet sluiten gezinnen meer tijd krijgen om een alternatieve locatie of andere passende oplossing te vinden. Met een overgangsperiode van twee jaar beoog ik te voorkomen dat een internaat binnen een jaar moet sluiten en krijgen ouders gelegenheid tijdig een andere oplossing te vinden.

Op basis van de subsidieregeling is het aan de exploitanten zelf om te bepalen hoe de huisvesting, verzorging en opvoeding van kinderen op de schippersinternaten vorm te geven. Daarbij is getoetst of de internaten met de voorliggende regeling voldoende in staat zijn om bij afnemende kindaantallen tot zes kinderen per locatie hun exploitatie op vergelijkbare wijze voort te zetten.

Er is geen specifieke financiële drempel vastgesteld op basis van minimale exploitatiekosten per locatie, ook omdat de kosten per specifieke locatie niet goed inzichtelijk noch toe te bedelen zijn. Daarnaast heeft Improven in de beleidsevaluatie geconcludeerd dat door het ontbreken van gedetailleerde informatie per locatie, geen vast bedrag per locatie

[4] Kamerstukken II 2022/23, 36 410 A, nr. 12.

vastgesteld kan worden. In plaats daarvan is daarom gekozen voor een vast bedrag voor huisvesting, in combinatie met de ondergrens van zes kinderen.

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister inzichtelijk te maken hoeveel van de huidige acht internaat-locaties op dit moment rond of onder deze grens van een minimum van zes kinderen zitten. Zij vragen de Minister welke locaties volgens de huidige prognoses in de periode 2027–2032 het risico lopen onder de grens van zes kinderen te komen. De leden van de PVV-fractie wijzen erop dat de Minister zelf benadrukt hoe belangrijk stabiliteit, onderwijscontinuïteit en de sociale omgeving voor deze kinderen zijn. Zij vragen de Minister hoe wordt voorkomen dat een kind vanwege een administratieve bezettingsgrens zijn vertrouwde internaat, school en sociale omgeving moet verlaten. Ook vragen zij of voorafgaand aan het vaststellen van de grens van zes kinderen is onderzocht welke gevolgen eventuele sluiting van locaties heeft voor de regionale en landelijke spreiding van internaten. Zo ja, kan de Minister deze analyse met de Kamer delen? Ook vragen zij welke maximale reisafstand de Minister nog redelijk acht voor kinderen en hun ouders.

Op dit moment voldoen alle bestaande locaties aan de ondergrens van zes kinderen en wordt op basis van de prognoses voor de komende jaren ook niet verwacht dat locaties onder deze grens zullen komen.

In de besprekingen met stakeholders, waaronder het Landelijk Oudercontact Voor de Trekkende beroepsbevolking (LOVT), is wel aandacht geweest voor de regionale en landelijke spreiding van internaten. De huidige internaten (locaties) bieden hierin voldoende dekking. Er is geen analyse van de gevolgen van eventuele sluitingen uitgevoerd. Er is ook geen vaste norm vastgelegd voor reisafstand, omdat de reisafstanden voor ouders met een trekkend bestaan continu wisselen.

Om extra zekerheid te bieden als een locatie toch zou moeten sluiten, en om te voorkomen dat een kind zijn vertrouwde school acuut moet verlaten, is in de regeling een overgangsperiode van twee jaar opgenomen. De regeling beoogt dat een locatie niet direct hoeft te sluiten als het kinderaantal onder de zes daalt en geeft ouders meer tijd om een passende oplossing te vinden.

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister te garanderen dat ook kinderen van kermisexploitanten en circusartiesten, die terecht binnen de doelgroep van de regeling blijven vallen, daadwerkelijk toegang houden tot een redelijk bereikbaar internaat wanneer kleinere locaties zouden verdwijnen.

De regeling blijft van toepassing op kinderen van kermisexploitanten en circusartiesten. Hoewel uit de beleidsevaluatie blijkt dat deze groep vaker kiest voor tijdelijke of meereizende woon- en onderwijsvormen in plaats van een schippersinternaat, valt een beperkt aantal kinderen uit deze doelgroep wel onder de regeling en verblijft momenteel op één van de internaten. Ik kan niet garanderen dat er nooit meer een locatie zal sluiten en de geografische spreiding exact zoals deze nu is vormgegeven gehandhaafd blijft. Het is immers mogelijk dat een kinderaantal dusdanig laag wordt dat het bedrijfseconomisch niet meer rendabel is een locatie open te houden. Dat is primair aan de schippersinternaten zelf om te bepalen. Uit de prognoses voor de periode 2027–2031 blijkt overigens wel dat momenteel geen van de locaties onder de grens van zes kinderen komt.

De leden van de PVV-fractie begrijpen dat doelmatig met publieke middelen moet worden omgegaan, maar vinden dat financiële doelmatigheid niet automatisch zwaarder mag wegen dan continuïteit, bereikbaarheid en het belang van het kind.
Zij vragen daarom waarom is gekozen voor een harde overgangstermijn van maximaal twee aansluitende subsidiejaren voor locaties met drie tot vijf kinderen. Ook vragen zij waarom de Minister geen mogelijkheid krijgt om ook daarna gemotiveerd subsidie te blijven verstrekken wanneer behoud van een locatie vanwege de geografische ligging, regionale spreiding of bijzondere omstandigheden noodzakelijk is.

De keuze voor een harde overgangstermijn van maximaal twee aansluitende subsidiejaren is gebaseerd op een afweging tussen financiële doelmatigheid enerzijds en de noodzaak om continuïteit en stabiliteit te waarborgen en op voorhand duidelijkheid te bieden anderzijds. Deze termijn biedt tijd om een passend alternatief te vinden voor de betrokken kinderen, zonder dat de regeling oneindig open blijft staan voor locaties die niet langer doelmatig zijn. Om ruimte voor maatwerk te bieden, is in de regeling opgenomen dat een locatie alsnog subsidie kan ontvangen als deze aantoonbaar een voldoende sluitende begroting/financiële dekking heeft.

De leden van de PVV-fractie vragen welke ontwikkeling de Minister tot 2032 verwacht in het totale aantal kinderen dat gebruikmaakt van de internaten. Zij vragen de Minister of is onderzocht of de zes-kinderenregel bij een verder dalend aantal kinderen kan leiden tot een domino-effect waarbij achtereenvolgens meerdere kleinere locaties verdwijnen en uiteindelijk slechts enkele grotere internaten overblijven.
De leden van de PVV-fractie vragen de Minister daarom nadrukkelijk of zij bereid is de regeling zodanig aan te passen dat bereikbaarheid, regionale spreiding, continuïteit en het belang van het kind doorslaggevend kunnen zijn bij de beslissing om een kleine locatie ook bij minder dan zes kinderen te blijven subsidiëren.

Op basis van de prognoses voor de periode tot 2032 verwacht ik dat het totale aantal kinderen dat gebruikmaakt van de internaten zal blijven dalen (naar circa 334), dit in het licht van de historische trend (van 1.600 in 2000 naar 399 in 2026). De verwachting is dat deze daling geleidelijk verloopt, zonder dat dit direct leidt tot een domino-effect waarbij meerdere kleinere locaties achtereenvolgens moeten sluiten. Het hybride financieringsmodel en de wegingsfactor voor kleine locaties moeten juist voorkomen dat een domino-effect optreedt, doordat de financiering minder kwetsbaar is voor krimp. Om hierin flexibiliteit te waarborgen voor regionale spreiding en continuïteit, is in de regeling opgenomen dat een locatie alsnog subsidie kan ontvangen als deze aantoonbaar een (voldoende) sluitende begroting heeft. Daarnaast heb ik bewust een overgangsperiode van twee jaar in de regeling opgenomen om in het belang van het kind meer tijd te creëren om te komen tot een goed passend alternatief als sluiting van een internaat toch onverhoopt aan de orde is. Ik vind het in de regeling dan ook niet nodig om te bestendigen dat bereikbaarheid, regionale spreiding, continuïteit en het belang van het kind doorslaggevend kunnen zijn bij de beslissing om een kleine locatie te blijven subsidiëren. Dit zou er immers ultimo toe kunnen leiden dat er meerdere locaties met slechts één tot twee leerlingen gefinancierd blijven worden. Zoals aangegeven in het antwoord op een eerdere vraag, vind ik het, vanuit een doelmatige inzet van publieke middelen, niet wenselijk om een locatie dan structureel overeind te blijven houden.

CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Wijziging en verlenging van de subsidieregeling opvang kinderen van ouders met een trekkend/varend bestaan 2027–2032. Het betreft een belangrijke regeling, die internaten in staat stelt schippers-, circus- en kermiskinderen huisvesting, verzorging en opvoeding te bieden. Deze leden zijn blij dat gehoor is gegeven aan de wens om tot een stabieler financieringsmodel te komen. Deze leden hebben nog een enkele vraag. Eerder hebben deze leden gevraagd naar de mogelijkheid van meerjarige subsidietoekenning, ook gezien de behoefte aan voorspelbaarheid. Klopt het dat dit geen onderdeel is van de wijziging van de subsidieregeling en zo ja, waarom niet?

Dit klopt. De nieuwe regeling wordt voor een vijfjarige periode verlengd, om zo voorspelbaarheid en continuïteit te bieden aan de exploitanten, maar de subsidie zelf blijft jaarlijks te worden verleend. Dit is gebaseerd op de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS, die voorschrijft dat instellingssubsidies per boekjaar worden verleend en vastgesteld. Deze jaarlijkse benadering biedt flexibiliteit in de subsidieverlening én zorgt via de (financiële) verantwoording voor transparantie over de uitgevoerde activiteiten en de besteding van de middelen.